

Naar een nieuwe Wet Natuur

HARM NIESEN

De Faunabescherming voert jaarlijks tientallen juridische procedures. Omdat provinciebesturen maar al te gemakkelijk gehoor geven aan de eeuwige klaagzang van boeren en jagers over de vreselijke schade die sommige diersoorten zouden aanrichten. CDA, de partij van de boeren, en VVD, de partij van de hobbyjagers zorgen samen al snel voor een meerderheid in de Provinciale Staten van de meeste provincies. Niet gehinderd door enige ecologische kennis en gedreven door onbeschaamd cliëntalisme blijven de provincies op steeds grotere schaal ontheffingen verlenen om alle dieren te bestrijden die ervan verdacht worden ook maar een klein beetje hinderlijk te zijn. Dat is tegen de bedoelingen van de Flora- en faunawet.

Op de algemene regel, dat vrijwel alle zoogdieren en vogels in ons land beschermd zijn en zelfs niet verontrust mogen worden, zijn in de wet uitzonderingen mogelijk. Maar het aantal uitzonderingen dat de provincies maken, is zo groot dat er onmogelijk van uitzonderingen gesproken kan worden. Gewelddadig optreden tegen dieren is alleen mogelijk als ernstige schade niet op een alternatieve manier kan worden opgelost

of voorkomen. Die alternatieven zijn er in de praktijk zo goed als altijd. Verreweg de meeste klachten gaan over schade aan gewassen in de land- en tuinbouw. De oplossing die daarvoor altijd gehanteerd kan worden, ligt voor de hand. Verjaging zonder geweld, door de boer zelf, zijn kinderen, iemand die hij inhuint, al of niet vergezeld van een hond, is altijd mogelijk en werkt minstens zo goed als jacht. Waarom rechters met de provincies van mening zijn dat dat niet van de betrokken agrariërs verwacht kan worden, is ons een raadsel. Alle andere burgers verkeren niet in zo'n voorkeurspositie. Van hen wordt verwacht dat ze dergelijke problemen zelf oplossen.

Bestrijden is het parool

Voorkomen

Een andere veelvoorkomende oplossing voor te verwachten vreselijke schade is het plaatsen van een hek(je), een raster of een overkoepelend net. Merkwaaardig genoeg wordt ook die oplossing vaak niet gekozen, vooral als het om grote oppervlakten gaat. Terwijl eenvoudige wiskunde leert dat een raster relatief goedkoper wordt naarmate de oppervlakte van het terrein groter wordt. Juridisch zijn de kosten trouwens niet van belang; er is naar onze overtuiging sprake van een redelijke en bovendien niet-gewelddadige oplossing.

Schade

Ook voor wat men onder 'schade' verstaat, komt de drempel steeds lager te liggen. Een konijnenholletje op een sportveld of in een bungalowpark wordt tegenwoordig al gauw als levensbedreigend ervaren of er dreigt ernstige verzakking. Meeuwen in de stad krijsen en poepen... Ja, dat geldt voor alle stadsbewoners. Als je geen meeuwen in de stad wilt hebben, moet je zorgen dat

Van de voorzitter

Het doden van meer dan een kwart miljoen ganzen per jaar is zinloos. (Foto: Harry Voss)

ze niet bij het huisvuil kunnen komen en ze niet voeren. Toch moeten deze vogels in veel kustgemeenten, zoals in Haarlem, Leiden en Alkmaar zo nodig bestreden worden. Bestrijden is het parool, de haarlemmerolie waarvan wonderen verwacht worden. Letterlijk, want als niet aange-toond kan worden dat het helpt, mag het niet van de wetgever.

Monitoring

De provincies monitoren dus door middel van onafhankelijke specialisten grondig wat de effecten van de bestrijding zijn. Zou je zo denken. Maar niets is minder waar.

Onvoorwaardelijk nemen ze genoegen met niet-onderbouwde stellingen van boeren en jagers, te weten dat ze tevreden zijn met het resultaat en dat ze in het slechtste geval de boel bijna en bin-

nenkort onder controle hebben. In werkelijkheid heeft dat schieten, behalve voor de onvermijdelijke slachtoffers en de onvermijdelijke fouten die daarbij worden gemaakt, vooral een verjagend effect. Wat ook prima zonder dat geweer had gekund. Met als bijkomend voordeel dat niet

ook alle beschermde dieren die in het bejaagde gebied aanwezig zijn, bruut worden verjaagd. Volgens de letter van de wet is daarmee iedere jager constant in overtreding.

Ganzenjacht

Het meest verschrikkelijke voorbeeld van de zinloosheid van bestrijding is natuurlijk de ganzenlaching die nu wordt uitgevoerd. Minstens 250.000 doden per jaar, nota bene en tegen wil en dank, maar toch gesteund door natuurbeschermingsorganisaties, terwijl ieder weldenkend mens weet dat het onzinnig en in strijd met de wet is en er ongetwijfeld ook grote aantallen niet-bejaagbare ganzen geschoten worden. Wie heeft weleens gezien dat een jager een overvliegende gans eerst met zijn kijker zorgvuldig determineert voor hij schiet? Geen jager kan een jonge kolgans van een kleine rietgans, laat staan van een jonge dwerggans onderscheiden.

Eierrapen

Het lukt ons helaas maar zelden om ontheffingen definitief ongedaan te maken. Nog zeldzamer is het dat een provincie daar de wat ons betreft enig juiste conclusie uit trekt. Namelijk, dat ze een dergelijke ontheffing nooit meer zullen verlenen. Maar een enkele keer winnen we echt.

Volgens de letter van de wet is daarmee iedere jager constant in overtreding

Soms duurt dat lang, zeker. Soms wel 38 jaar. Zo lang hebben we er over gedaan om de verwerpelijke hobby van veel Friezen om de eieren van Kieviten te rapen en op te eten, verboden te krijgen. Beetje bij beetje is deze gewoonte, die oorspronkelijk in heel Nederland en zelfs professioneel werd beoefend, afgeschaft. Koningin Juliana liet zich gemakkelijk overhalen om het eerste ei niet meer aan te nemen. Later volgden commissarissen van de koningin en burgemeesters in het hele land. Werd de handel – jaarlijks meer dan 100.000 Kievitseieren op de markt in Barneveld – verboden en werd de raaptijd – tot 8 april, in Friesland zelfs tot 12 april – ingekort.

Broedparen

Door de komst van de Flora- en faunawet kon iedere provincie zelf bepalen of zij het rapen wilde toestaan. In ieder provincie werd daartoe door een speciaal opgerichte club een verzoek ingediend. Alle provincies, behalve Friesland, besloten het niet toe te staan. Wettelijk was er dus geen hard verbod op het rapen. Maar volgens ons maken de Europese Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn het rapen voor de consumptie wel degelijk onmogelijk. In de jarenlange juridische strijd werden er telkens kleine stukjes van de mogelijkheid om te rapen afgeknabbeld. In 2006 mocht zelfs een seizoen helemaal niet geraapt worden en werd desondanks een icoon van de rappers op illegaal eierrapen betrappt. Twee jaar geleden suggereerde de Raad van State al aan de provincie Friesland om vanwege het steeds maar achteruitgaan van het aantal broedende Kieviten in Friesland, het rapen nog verder te

beperken of zelfs een paar jaar helemaal niet toe te staan. Tijdens de laatste zitting afgelopen december werd de provincie daar nog eens fijntjes aan herinnerd. Dat de provincie met dat advies niets had gedaan, irriteerde de Raad van State zichtbaar. Al jaren gaat de strijd om de al of niet 'gunstige staat van instandhouding' van de Kievit. Sinds 1996 is het aantal broedparen in Friesland gehalveerd. Als het zo doorgaat, broedt er in 2032 geen enkele Kievit meer in Friesland.

Verbod

De provincie vindt dat deze vogel nog algemeen genoeg voorkomt en probeert dat aan te tonen met cijfers. Maar de provincie weigert de cijfers uit te splitsen naar de vier verschillende soorten broedgebied: puur commercieel beheerd grasland, grasland met een beheerovereenkomst (niet voor 15 juni maaien bijvoorbeeld), akkerland en strikte weidevogelreservaten. Alleen in die laatste gebieden gaat het volgens ons nog redelijk goed met de soort. In de commerciële graslanden is naar onze stellige overtuiging nauwelijks nog

een broedende Kievit te vinden. En omdat de Kievit algemeen wordt erkend als een weidevogel, is juist dat laatste in strijd met de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Totdat de provincie heeft aangevoerd dat ook in die commercieel beheerde weidegebieden de Kievit weer in een gunstige staat van instandhouding verkeert, mag er door de beslissing van de Raad van State daarom niet worden geraapt in de provincie Friesland. Behalve gedeputeerde Kramer van Friesland weet iedereen dat die weilanden nooit meer geschikt zullen worden voor grote aantallen broedende Kieviten. Naar onze stellige overtuiging is het rapen van Kievitseieren daarmee definitief verleden tijd. Ik zal de reisjes naar Leeuwarden en de kwaai koppen van de eierappers nog gaan missen.

Naar onze stellige overtuiging is het rapen van Kievitseieren daarmee definitief verleden tijd

Voorzitter Rendert Algra riep in het Friesch Dagblad leden van de Bond van Friese Vogelwachten op 'zich te gedragen'.